

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Руда Н.Л., доцент кафедри психології та соціальних наук, кандидат психологічних наук

Програму схвалено на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (Савенкова І.І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогіки та психології:

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Чугуєва І.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Кузнецова О. А.)

Анотація. Навчальний курс спрямований по-перше, на засвоєння студентами знань соціально-психологічних закономірностей управлінської діяльності, впливу керівників на персонал соціальних організацій і взаємодії з ним, по-друге, на вироблення у студентів умінь аналізувати соціально-психологічні процеси і явища в організаціях, застосовуючи на практиці отримані знання. Дисципліна сприяє формуванню цілісного уявлення про психологію менеджменту як розділу психологічної науки, що розглядає закономірності управління людськими ресурсами в сучасній організації. Курс повинен закласти основи психологічної компетентності у вирішенні завдань підвищення ефективності виробництва на основі знання передових технологій і методів управління персоналом.

Ключові слова. Психологія управління, HR- менеджер, набір кадрів, атестація персоналу, мотиваційні програми.

Abstract. The training course is aimed, firstly, at the acquisition by students of knowledge of socio-psychological patterns of management, the influence of managers on the staff of social organizations and interaction with him, and secondly, to develop students' ability to analyze socio-psychological processes and phenomena in organizations. knowledge gained in practice. The discipline contributes to the formation of a holistic view of the psychology of management as a branch of psychological science that considers the patterns of human resource management in modern organization. The course should lay the foundations of psychological competence in solving problems of improving production efficiency based on knowledge of advanced technologies and methods of personnel management.

Keywords. Management psychology, HR- manager, recruitment, staff certification, motivational programs.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Психологія управління, економічна психологія та геронтопсихологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів спеціальності 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія.

Предметом вивчення психології управління є психологічні основи поведінки, діяльності і взаємодії працівників організації та психологічні закономірності управлінської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, диференціальна психологія, соціальна психологія, психологія особистості, педагогічна психологія, психодіагностика, психологія праці.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія управління, економічна психологія та геронтопсихологія» у ВНЗ полягає у формуванні у майбутніх психологів умінь здійснювати психологічний аналіз кожної особистості та міжособистісних взаємин у групах; визначати засоби оптимального впливу на працівників для створення належного соціально-психологічного клімату в колективі і підвищення ефективності праці.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Аналіз і вивчення методологічних і теоретичних засад психології управління, розроблення методів і методик теоретико-прикладних досліджень, адаптування з метою застосування для потреб психології управління методів досліджень, що використовуються іншими науками.
- Виявлення і дослідження: особистості керівника, специфіки управлінської діяльності, особистості підлеглого, психологічних особливостей управління персоналом, психологічних особливостей взаємодії в системах «керівник – підлеглий», «керівник – організація», «керівник – інші керівники», «організація – організація» в процесі управління.
- Вивчення соціокультурних, етнопсихологічних та соціально-психологічних засад управлінської діяльності; розроблення найбільш ефективних підходів до координації й мотивації діяльності персоналу, прийняття управлінських рішень, способів формування робочих груп тощо.
- Аналіз умов оптимальної діяльності керівника й організації та результативності управлінської діяльності.
- Розроблення практичних рекомендацій для керівників з метою оптимізації їхньої управлінської діяльності.

Програмовані результати навчання:

- ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіє такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.

II. Фахові:

- СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
- СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
- СК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Психологія управлінської діяльності

Тема 1. Психологія управління як галузь психологічної науки

Поняття психології управління. Предмет, об'єкт та завдання її вивчення. Зв'язок з іншими галузями психології та іншими навчальними курсами. Виникнення й розвиток зарубіжної і вітчизняної психології управління. Сучасні проблеми вивчення психології управління.

Тема 2. Феномен лідерства у 21-му столітті. Поняття “керівництво і “лідерство ” у сучасній психології управління. Парадокси лідерства . Критерії лідерства. Авторитет лідера

Тема 3. Психологія рекрутингу. Проблеми підбору кадрів в організацію. Завдання та технології кадрового планування. Етапи підбору персоналу. Етапи співбесіди при працевлаштуванні.

Кредит 2. Мотиваційна функція управління

Тема 4. Мотивація персоналу як проблема сучасної психології управління.

Мотивація як вид управлінської діяльності. Змістовні теорії мотивації праці: Теорія мотивації Абрахама Маслоу, Теорія мотивації Фредеріка Герцберга, Теорія ІВР Клейтона Альдерфера, Теорія мотивації досягнення Девіда Мак-Клелланда, Процесуальні теорії мотивації праці: Теорія очікувань Віктора Врума, Теорія справедливості Стейсі Адамса, Теорія мотивації Лаймана Портера і Еда Лоулера, Теорія мотивації Дугласа Мак-Грегора.

Тема 5. Організаційне стимулювання трудової діяльності персоналу Загальна характеристика процесу стимулювання. Адміністративні методи стимулювання персоналу. Економічні методи стимулювання персоналу: Заробітна платня як основний вид стимулювання, Система преміювання як різновид стимулювання, Додаткові виплати, участь у прибутках, стимулювання вільним часом як різновиди економічних стимулів. Психологічний потенціал стимулювання грошима.

Тема 6. Соціально-психологічні методи стимулювання персоналу.

Мотивація змістовністю праці. Планування професійного розвитку та кар'єри: підвищення посади; мотивація перспективою набути нові знання та навички; обмін досвідом. Оцінка праці персоналу. Визнання заслуг працівників. Похвала та критика персоналу: похвала як різновид морального стимулювання, вимоги до конструктивної критики. Прийоми само стимулювання.

Кредит 3. Економічна психологія та геронтопсихологія

Тема 7. Психологія грошей. Загальні проблеми психології грошей. Психологія багатства та бідності. Психологія продажу. Психологія споживання.

Тема 8. Геронтопсихологія. Фізичні та когнітивні особливості старіння. Періоди старості.

Тема 9. Психологічні задачі старіння. Психологічна допомога людям похилого віку.

3. Рекомендована література

Базова

1. Лозовецька В.Т. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах праці: Монографія / В.Т.Лозовецька. – К: Міленіум, 2015. – 244 с.
2. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Вінниця, 2016. – 150 с.
3. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Х-69 [текст] Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 492 с.

Допоміжна

1. Барко В.І. Психологія управління. –К.; Ніка – Центр, 2003. – 399 с.
2. Бондурка А.М. Психологія управління. –Сімферополь: Реноме, 1998. –340с.
3. Вересов И. Н. Психология управления: Учеб. пособие. -3-е. - М.: Изд-во Моск. псих. - соц. ин-та, 2006. - 302 с.
4. Гаєвський Б.Г. Основи науки управління: Навч.посіб. – К.: МАУП, 1997. – 109с.
5. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. –К.: Академія 1997. – 191 с.
6. Карамушка Л. М. Психологія управління: Навч. посіб.- К.: Міленіум, 2003. — 344 с.

7. Карпов А.В. Психология менеджмента: Учеб. Пособие. –М.: “Гардарики” 2000. – 584 с.
 8. Качан Є.П. Управління трудовими ресурсами: Навчальний посібник. – К.: Вид.дім «Юридична книга», 2003. – 256с.
 9. Колпаков В.М. Основы теории и практики управления – К.: МАУП, 1999. – 34с.
 10. Крушельницька О.В. Управління персоналом: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 304с.
 11. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування. –Суми. 2002 р.
 12. Кулініч І. О. Психологія управління. –К.: Знання. 2008, 292 с.
 13. Лебедев В.И. Психология и управление. –М.: Агропромиздат, 1990. – 175 с.
 14. Мельник Л.П. Психологія управління: Курс Лекцій. – К.: МАУП, 1999. – 171с.
 15. Мистецтво управління персоналом /Ред. Н.Черепу хіна та ін. – К.: Вид-во Олексія Капусти, 2002. – 293с.
 16. Орбан-Лембрик Л.Є. Психологія управління. –К.; Академвидав, 2003. –567 с.
 17. Психологія та етика менеджменту: навчальний посібник / С.П. Шевчук, В.А. Скороходов, Н.Л. Руда, О.С. Шевчук. – Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2011. – 285 с.
 18. Савельєва В.С., Єськов О.Л. Управління персоналом: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 336с.
 19. Урбанович А.А. Психология управления: Учебное пособие. –Мн.: Харвест, 2003. – 640 с.
 20. Ходаківський Є.І., Богоявленська Ю.В., Грабар Т.П. Психологія управління. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури. 2008. – 608 с.
 21. Цимбалюк І.М. Психологія управління. Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2008. – 64 с.
4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік.
 5. **Засоби діагностики успішності навчання:** контрольна робота, поточне опитування, тестування, реферат.